

Masowe wystąpienie rdzy kozłkowej *Puccinia commutata* Sydow na hodowanej *Valeriana officinalis* L.

(Das massenhafte Auftreten des Baldrianrostes auf der kultivierten *Valeriana officinalis* in Wilno).

Napisał

JAN MUSZYŃSKI.

Ogród roślin lekarskich przy Zakładzie Farmakognozji Uniw. Stefana Batorego w Wilnie zajmuje się już od roku 1923 hodowlą kozłka lekarskiego (*Valeriana officinalis*). Powierzchnia obecnych plantacji wynosi około 3500 m². Do obsadzenia plantacji użyto w latach 1923 i 1924 dziko rosnących egzemplarzy kozłka, zebranych w okolicach Wilna i Trok. Następnie rozmnażano rośliny z własnych nasion zbieranych corocznie w ogrodzie. Jedyną chorobą grzybkową kozłka lekarskiego, którą od r. 1922 spotykałem sporadycznie zarówno na roślinach dzikich jak i hodowanych, była *Erysibe Cichoriacearum* DC. Nigdy jednak nie spotykałem rdzy na kozłku, przynajmniej na hodowanym przeze mnie w ogrodzie. I oto nagle w lecie 1929 roku na terenie nowej obsadzonej w jesieni 1928 r. własną rozsadą plantacji o powierzchni 2300 m² zjawiła się masowo rdza, która poraziła prawie wszystkie rośliny (na 1 m² znajdowało się około 20 roślin) i to w takim stopniu, iż niektóre liście były całkowicie żółte.

Badanie mikroskopowe wykazało, iż jest to *Puccinia commutata* Sydow, tworząca pokolenie ognikowe (*aecidiosporae*) i trwałnikowe (*teleutosporae*) na kozłku, a nie dająca zupełnie pokolenia rdzawnikowego (*uredosporae*) (ryc. 25 i 26). W początku września wszystkie liście chorych roślin były częściowo poskręcane i obsypane nieformniami, ciemno-żółtymi, zlewającymi się plamami ogników (*aecidia*). Plamy te otwierały się na dolnej stronie liścia i wysypywały okrąg-

ławo-wielokątne cienkościenne żółte zarodniki o średnicy od 15 do 22 μ (ryc. 27). Już w tym samym czasie u dołu na ogonkach liści porażonych można było dostrzec podłużne brunatne plamy zarodników trwałnikowych (*teleutosporae*) słabo przewężonych, o powierzchni gładkiej, na wierzchołku zlekka zgrubiałych (lecz nie brodawkowatych jak u *Puccinia Valerianae* C a r e s t); wymiary tych zarodników wynosiły:

Ryc. 25.

długość 45 do 55 μ , szerokość 20 do 36 μ . Opryskanie całej plantacji 2%-owym roztworem zwykłej sody do prania (węglan sodowy) zahamowało postęp choroby na tyle, że młode rozwijające się liście były prawie wolne od plam, a istniejące już żółte plamy zbrunatniały i przestały się powiększać. Należy zaznaczyć, że miesiące letnie w r. 1929 były w Wilnie suche i ciepłe. Grunt, na którym była

założona ta plantacja, był lekki i piaszczysty. W latach poprzedzających hodowano na tem polu owies i ziemniaki. Zdziwiający jest tu fakt nagłego i masowego wystąpienia rdzy, której w latach poprzednich nie spotykano zupełnie.

Z Zakładu Farmakognozji i Hodowli Roślin Lekarskich „Uniwersytetu w Wilnie.

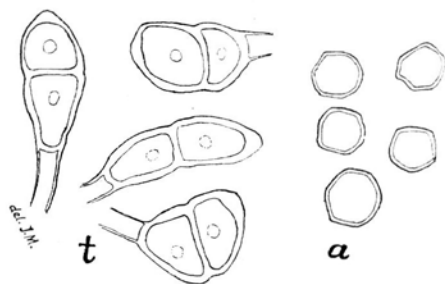

Ryc. 26.

Zusammenfassung.

Verfasser gibt eine kurze Mitteilung über *Puccinia commutata* Sydow, welche plötzlich und massenhaft im Jahre 1929 auf Anpflanzungen von *Valeriana officinalis* in dem Arzneipflanzengarten der Universität in Wilno aufgetreten ist. Die Kulturen des Baldrians in diesem Garten existieren schon seit 1923. Zur Bepflanzung des Gartens

wurden in Jahren 1923—1924 die wildwachsenden Pflanzen aus der Umgebung von Wilno und Troki genommen. In folgenden Jahren wurden die Sämlingen aus den Samen gezogen. Bis zum Jahre 1929 hat Verfasser niemals diese Krankheit weder im Garten noch auf wildwachsenden Pflanzen beobachtet. Die Sommermonate (Juli,

Ryc. 27. *Puccinia commutata* Syd. *t* — teleutosporae, *a* — aecidiosporae.

August) des 1929 Jahres waren in Wilno heiss und trocken. Der leichte sandige Boden, auf dem im Herbst 1928 Baldriananpflanzungen angelegt wurden, war früher unter Kartoffel- und Haferkultur. Die Besprengung der kranken Pflanzen mit 2%-igen Sodaauslösung hat die schnelle Entwicklung der Rostflecken gehemmt.

Aus dem Institut für Pharmakognosie und Arzneipflanzenkultur der Universität in Wilno.